

Tiltaksplaner for villrein

Bakgrunn

Statsforvalteren i Innlandet startet i februar 2023 arbeidet med utarbeiding av tiltaksplaner for Rondane Nord og Rondane sør villreinområder.

Villreinen er under press fra mange hold. For å sikre at vi skal ha livskraftige bestander av villrein i Norge også i framtida, har regjeringen etablert en kvalitetsnorm for villrein.

Kvalitetsnormen er et «trafikklys-system» som skal vise om et villreinområde har god, middels eller dårlig kvalitet. Statsforvalteren i Innlandet (SFIN) har fått i oppdrag å lede arbeidet med tiltaksplan for Rondane villreinområde.

Statsforvalters oppgave: Hvordan bedre forholdene for villreinen i Rondane?

Tiltaksplanen skal peke på hvilke tiltak som er nødvendige for at de nasjonale villreinområdene skal nå minimum middels kvalitet ved neste klassifisering etter kvalitetsnormen (2025).

Krav til tiltaksplan

I april 2022 ble den første klassifiseringen av de 10 nasjonale villreinområdene presentert. 6 av 10 områder ble vurdert å ha for dårlig kvalitet etter kriteriene i kvalitetsnormen. Dette gjeldt Rondane, Knutshø, Snøhetta, Nordfjella, Hardangervidda og Setesdal Ryfylke.

Fragmentering av leveområdene, infrastruktur og menneskelig ferdsel blir trukket fram som viktige årsaker til at villreinen har dårlige vilkår i disse områdene.

Birkenåsen Hyttevei er berørt gjennom å inngå i Rondane-området.

Tiltaksplanene skal utarbeides etter kravene i regjeringens utredningsinstruks. Seks spørsmål skal besvares i alle utredninger:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Klassifiseringen etter kvalitetsnormen omfattet tre hovedkriterier: Bestandsforhold, lavbeiter og «leveområde og menneskelig påvirkning» (<https://villrein.no/kvalitetsnorm/>).

Rondane Nord og Rondane Sør er det en rekke andre faktorer som påvirker områdenes kvalitet, som tilgjengelige sommerbeiter (Rondane Nord), fotråte (begge områder), uforklarlige bestandssvingninger (Rondane nord), dårlig bestandstilvekst til tross for høy kalveproduksjon (Rondane Sør). Statsforvalteren mener derfor at en tiltaksplan må omfatte flere forhold enn kun kvalitetsnormens kriterier. Regional plan for Rondane og Sørkletten ble fastsatt i **2013**, og en revisjon av handlingsprogrammet i planen har vært diskutert.

Fra Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3 i Rondane:

Kalvingen i Rondane sør starter vanligvis rundt 13.-14. mai. Utover sommeren bruker villreinen større arealer under oppveksts sesongen. Som nevnt i gjeldende bestandsplan er de viktigste kalvingsområdene i Rondane sør på østsiden av Fampen, ved Svuluhøgda/Storfjellet, Sollia/Ringebu og i Åmot/Hamar kommune. **Området i Hamar/Åmot er dårlig dokumentert.** Mange jegere og fritidsfolk som har brukt området gjennom mange år, vil kunne bekrefte å ikke ha sett rein i dette området.

I «Bistandsplan for 2021-2025» viser undersøkelser av beitegrunnlaget fra området at reinen ikke bruker områdene i nærheten av Digeråsen til vinterbeite. Heller ikke kalvingsområder og sommerbeiter er registrert brukt i det som er «bruksområdet» for hyttene i Digeråsen. Det er heller ikke bilveier fra Digeråsen og vestover hvor brukere kan forstyrre reinen.

Situasjonen for Birkenåsen velforening

Nåværende hytteområde består av ca. 200 bebygde hytter. Det foreligger planer om ytterligere antall hytter med utgangspunkt i en områdereguleringsplan som er i prosess i Åmot kommune og Statsforvalteren i Innlandet.

Åmot villrein-område er på 92 Km² og utgjør 4,9% av Rondane Sør reinbeiteområde.

I henhold til kart tilknyttet prosjektet, så ligger halvparten av hyttevel-området med tilhørende alpinbakke og løyper helt utenfor ytterste grense av reinbeiteområdet. Den resterende delen ligger innenfor linje for reinbeiteområdet, det vil si Sone 4, men helt utenfor beite og fødeområder. Bruken av skiløyper og stier er i stor grad tilknyttet skogsbilveier og gangstier som har vært brukt i mange år.

Situasjonen for Digeråsen-området og Birkenåsen Vel opp mot kravene i regjeringens utredningsinstruks og spørsmål som skal besvares, er som følger:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?

Utredningsarbeidets hensikt er å kartlegge reinens utfordringer som truet rase, og treffe de nødvendige tiltak for å bevare villreinstammen(e) og få alle 10 villreinområdene opp på minimum medium standard.

2. Hvilke tiltak er relevante?

Digeråsen-området og tilknyttede områder er ikke berørt vinterstid og sannsynligvis helt marginalt sommerstid. Birkenåsen Hyttevel ser derfor ikke nødvendigheten av å iverksette tiltak. Bruken av skogsbilveier, løyper og stier i vårt nærområde berøres ikke av nærhet til reinbeiteområdene. Vellet ser ikke behov for eller har planer om utvidelse av eksisterende løyper og stier.

3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?

Med beskrivelsen i punkt 2, er det ingen prinsipielle saker som må løses.

4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?

Vi ser ikke negative virkninger for å kunne nå regjeringens mål for kvalitetsheving for reinbeiteområdene ut fra dagens situasjon.

Det fremstår en del andre positive effekter. Åmot kommune har i sin strategiske plan at det skal satses på hytteturisme. Kommunen ser behovet for å utvide sitt næringsgrunnlag for å kunne levere de tjenester og ytelser som er lovpålagte. Hytteturisme er et vesentlig fremtidig element for å bedre næringsgrunnlaget.

5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?

Hyttevellet har etter beskrivelsene i punktene over, ingen tiltak å foreslå i tilknytning til Vi vil vise til tidligere «Høring av regionalplan for Rondane-Sølnkletten» av 26.01.11 pkt. 5.1.3.Åmot, hvor konklusjonen var: Vurdering av forslag til ny regional plan opp mot planpraksis. Videre utvikling i denne delen av kommunen kan fortsette ved Digeråsen.

Vi ser ikke at noe har forandret seg siden reinproblematikken ble gjennomgått for ca. 10 år siden.

Vårt forslag til tiltak er at i den grad en videre utvikling i Digeråsen tangerer inn på den ytre grensen for reinbeiteområdet, så må den utviklingen og saksbehandlingen tas ut av saksprosessen for statsforvalterens tiltaksplan, og ha et kortere tidsforløp uten knytning til tiltaksplanen.

6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Siden Birkenåsen velforening ikke har en direkte knytning inn mot de vesentlige områder og berøringspunkter for reinbeite, så har vi ikke noe bidrag å komme med angående gjennomføring.

Birkenåsen velforening vil være opptatt av å bevisstgjøre sine medlemmer om respekt for villreinens beite- og ferdselsområder dersom noen unntaksvis skulle bevege seg nær de aktuelle områdene.

For styret i Birkenåsen Velforening

Svein R. Aarvik

E-post: sra@handelsstedet.no

Telefon: 917 85000

Spørreundersøkelse

For å kunne presentere et sikrere grunnlag for våre uttalelser og innspill i dette dokumentet, har Birkenåsen velforening ved styret i mai 2023 gjennomført en spørreundersøkelse av faktisk ferdsel i eller nær de aktuelle villreinområdene som kan betegnes som nærområde og dermed turområde (evt. også småviltjakt) for våre velmedlemmer.

Undersøkelsen er besvart av 71 hytter, dvs. minimum av to hytteeiere per besvarelse (familier) av totalt 199 hytter per mai 2023, og viser følgende hovedtrekk:

1. Det er relativt god kunnskap om begrensninger for ferdsel i villreinområdene i Åmot vestfjell/Rondane sør og om at det er iverksatt arbeid med å få mer kunnskap om ferdsel og levevilkår for villrein i Norge generelt.
Likevel ser styret at det er behov for ytterligere informasjon til hytteeierne. Dette vil bli iverksatt, og økt bevisstgjøring er også aktualisert gjennom selve undersøkelsen.
2. Det er relativt få som selv har sett, eller kjenner noen som har sett villrein i vårt nærområde – som er de naturlig benyttede turområdene.
3. Det er i all hovedsak de nære områdene til hyttefeltet som benyttes til turområde. Dette underbygger vår antagelse om at det er høyst begrenset ferdsel i de merkede villreinområdene, og tilnærmet ingen ferdsel i villreinenes kalvingsperiode.

OPPSUMMERING:

Svar på spørreundersøkelsen fra hytteeierne i Birkenåsen velforening:

Spørreundersøkelsen ble sendt elektronisk til velforeningens medlemmer slik den foreligger i svaroversikten i dette vedlegget:

Spørreskjema om ferdsel i eller nær villreinområdene i Åmot vestfjell som del av Rondane villreinområde:

Birkenåsen Velforening er bedt om å komme med en uttalelse om hvordan vi opplever vern og ferdsel i villreinområdene i Åmot vestfjell, vårt nære fjellområde, til Statsforvalteren i Innlandet innen 1. juni 2023. Som del av vår uttalelse, ønsker vi å undersøke hvorvidt vi som hytteeiere, eller våre gjester, har kunnskap om villreinstammen og om vi ferdes i eller nær sårbare områder i tur- eller treningssammenheng gjennom året.

Det er høyst frivillig å besvare dette spørreskjemaet der navn ikke vil bli bekjentgjort. Svarene er kun ment for å antyde vår kunnskap om faktisk ferdsel som del av vårt innspill til Statsforvalteren i arbeidet med tiltak og virkemidler for å forbedre levevilkårene for villrein.

Statsforvalterens konklusjoner i hensynet til villreinstammen *kan* får betydning for deler av områderegeringsplanen, men det er viktig å merke seg at vårt hytteområde og vårt naturlige turområde ligger helt i randsonen av villreinområdene.

Vennligst send ditt svarskjema til gunnar.hakenrud@gmail.com dersom du velger å svare.

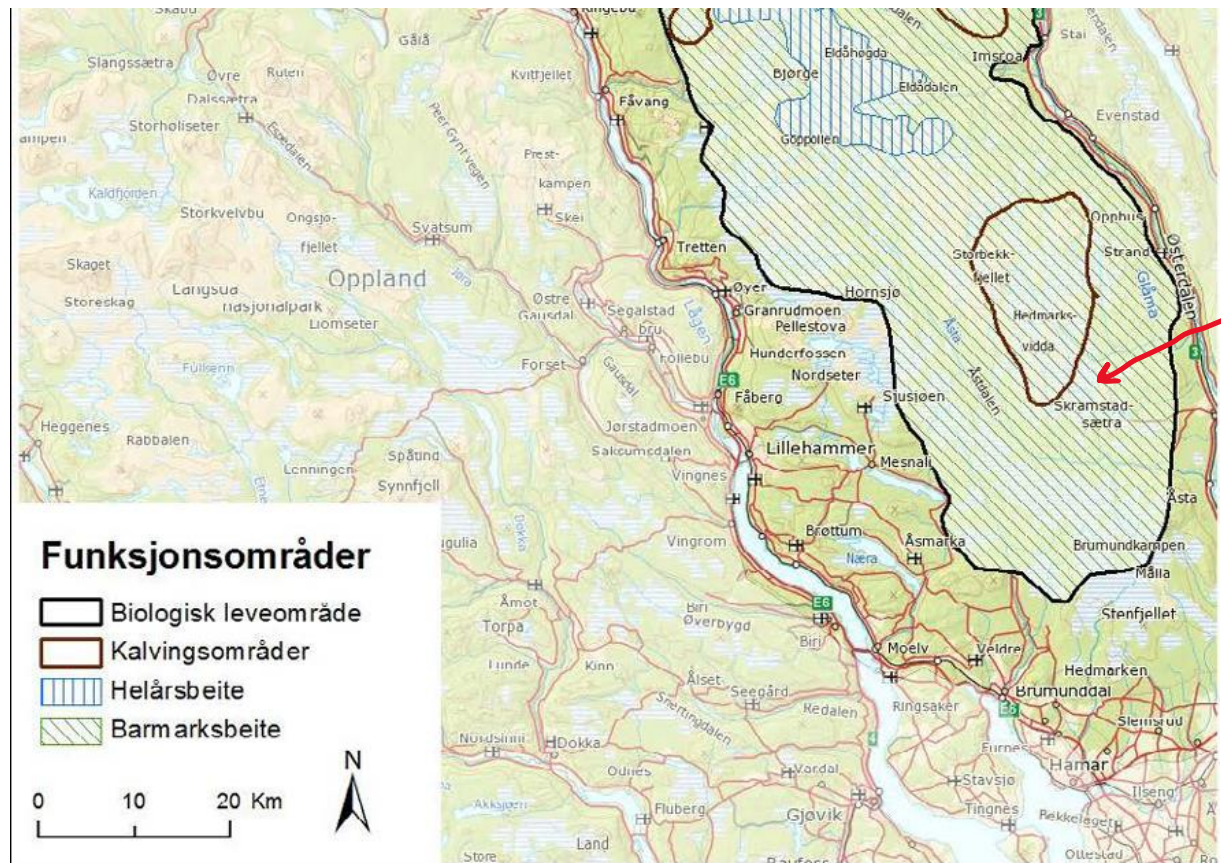
NB! Kort frist: 22. mai 2023.

For Birkenåsen velforening

Gunnar Håkenrud
Styreleder

SPØRSMÅL MED SVARALTERNATIVER:

A. OVERSIKTSKART SOM VISER GRENSENE FOR VILLREINENS BEITE- OG KALVINGSOMRÅDER:

ANTALL BESVARELSE: 71 (antall hytter av i alt 199)

B. KJENNSKAP:

1. Har du kjennskap til at det er begrensninger for ferdsel i villreinområdene i Åmot vestfjell/Rondane sør?

Ja	Nei
44	27

2. Har du kjennskap til at det er iverksatt arbeid med å få mer kunnskap om ferdsel og levevilkår for villrein i Norge (også gjeldende for vårt nærområde)?

Ja	Nei
47	24

C. FERDSEL:

1. Har du sett/opplevd villrein på dine turer i vårt nære fjellområde?

Ja	Nei
5	66

2. Har du beveget deg innenfor villreinens kalvingsområder i vårperioden?

Ja	Nei
4	67

3. Kjenner du noen som har sett/opplevd villrein i vårt nære fjellområde de siste 5 – 10 årene?

Ja	Nei
7	64

4. Har du og din familie gått sti eller løype til Engulfsfjellet?

Sommer		Vinter	
68	3	57	14
JA	NEI	JA	NEI

I tilfelle JA, hvor mange ganger? **Minst 1405 turer totalt**

5. Har du og din familie gått sti eller løype i Hovdaløypen og til Skynndalen og videre mot Skramstadseter og retur via Bergeseterveien

Sommer		Vinter	
31	38	58	10
JA	NEI	JA	NEI

I tilfelle JA, hvor mange ganger? **Minst 840 ganger totalt**

6. Har du og din familie gått sti eller løype med utgangspunkt Birkenåsen eller Skramstadorrådet og til Dølfjellet/Hemmelfjellet?

Sommer		Vinter	
37	33	41	26
JA	NEI	JA	NEI

I tilfelle JA, hvor mange ganger? **Mer enn 703 ganger totalt**

7. Har du og din familie gått sti eller løype med utgangspunkt Birkenåsen eller Skramstadorrådet og til Dambua?

Sommer		Vinter	
17	55	51	11
JA	NEI	JA	NEI

I tilfelle JA, hvor mange ganger? **Minst 451 ganger totalt**